

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (deseto vijeće)

16. veljače 2023.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Politika azila – Uredba (EU) br. 604/2013 – Kriteriji i mehanizmi za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu – Članak 6. stavak 1. – Najbolji interes djeteta – Članak 16. stavak 1. – Uzdržavana osoba – Članak 17. stavak 1. – Diskrecijska klauzula – Provedba države članice – Državljanica treće zemlje koja je trudna u trenutku podnošenja zahtjeva za međunarodnu zaštitu – Brak – Bračni drug korisnik međunarodne zaštite u predmetnoj državi članici – Odluka o odbijanju obrade zahtjeva i transferu podnositeljice u drugu državu članicu koja se smatra odgovornom za taj zahtjev”

U predmetu C-745/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio rechtbank Den Haag (Sud u Haagu, Nizozemska), odlukom od 29. studenoga 2021., koju je Sud zaprimio 2. prosinca 2021., u postupku

L. G.

protiv

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

SUD (deseto vijeće),

u sastavu: D. Gratsias, predsjednik vijeća, E. Regan (izvjestitelj), predsjednik petog vijeća, i Z. Csehi, suci,

nezavisna odvjetnica: T. Čapeta,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za osobu L. G., F. van Dijk i A. Khalaf, *advocaten*,
- za nizozemsku vladu, M. K. Bulterman i M. H. S. Gijzen, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: nizozemski

– za Europsku komisiju, L. Grønfeldt i F. Wilman, u svojstvu agenata,
odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da u predmetu odluči bez mišljenja,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 16. stavka 1. Uredbe (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (SL 2013., L 180, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 108. i ispravak SL 2017., L 49, str. 50.; u daljnjem tekstu: Uredba Dublin III).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između državljanke treće zemlje i staatssecretarisa van Justitie en Veiligheid (državni tajnik za pravosuđe i sigurnost, Nizozemska, u daljnjem tekstu: državni tajnik) o njegovoj odluci kojom je odbio obraditi zahtjev za međunarodnu zaštitu koji je ta državljanica podnijela i odlučio je transferirati u Republiku Litvu jer je ta druga država članica odgovorna za razmatranje tog zahtjeva.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba (EU) br. 343/2003

- 3 Člankom 15. Uredbe (EZ) br. 343/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. veljače 2003. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje (SL 2003., L 50, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 2., str. 37.; u daljnjem tekstu: Uredba Dublin II), koji se nalazi u poglavlju IV. te uredbe naslovljenom „Humanitarna klauzula”, u stavku 2. propisivalo se:

„U slučajevima kada je osoba o kojoj se radi ovisna o pomoći drugih zbog trudnoće ili novorođenčeta, ozbiljne bolesti, ozbiljne invalidnosti ili poodmakle dobi, država članica normalno drži ili spaja zajedno tražitelja azila s drugim srodnikom koji se nalazi na državnom području jedne od država članica, pod uvjetom da su obiteljske veze postojale u zemlji podrijetla.”
- 4 Uredba Dublin II stavljena je izvan snage i zamijenjena Uredbom Dublin III 19. srpnja 2013.

Uredba Dublin III

- 5 Članak 2. naslovljen „Definicije”, koji se nalazi u poglavlju I. Uredbe Dublin III naslovljenom „Predmet i definicije”, glasi kako slijedi:

„U smislu ove Uredbe:

[...]

- (g) ‚članovi obitelji’ u mjeri u kojoj je obitelj već postojala u zemlji podrijetla, znači sljedeći članovi obitelji podnositelja zahtjeva koji su prisutni na području država članica:

- bračni drug podnositelja zahtjeva ili njegov nevjenčani partner u trajnoj vezi, kada u skladu s pravom ili praksom predmetne države članice u okviru njezina zakonodavstva o državljanima trećih zemalja nevjenčani se parovi tretiraju na usporediv način s vjenčanim parovima,

[...]”

- 6 U poglavlju II. te uredbe naslovljenom „Opća načela i jamstva”, člankom 3. te uredbe naslovljenim „Pristup postupku za ispitivanje zahtjeva za međunarodnu zaštitu” u stavku 1. određuje se:

„Države članice razmatraju svaki zahtjev za međunarodnu zaštitu državljanina treće zemlje ili osobe bez državljanstva koji podnese zahtjev na državnom području bilo koje države članice, uključujući granicu ili područje tranzita. Zahtjev razmatra samo jedna država članica i to ona koja je prema kriterijima iz poglavlja III. navedena kao odgovorna.”

- 7 Člankom 6. te uredbe naslovljenim „Jamstva za maloljetnike” propisuje se:

„1. Najbolji interesi djeteta primarna su briga država članica u svim postupcima predviđenima u ovoj Uredbi.

[...]

3. Pri ocjeni najboljih interesa djeteta, države članice tijesno međusobno surađuju i posebno uzimaju u obzir sljedeće čimbenike:

- (a) mogućnosti ponovnog spajanja obitelji;

[...]”

- 8 Poglavlje III. Uredbe Dublin III, naslovljeno „Kriteriji za određivanje odgovorne države članice”, sadržava članke 7. do 15.

- 9 U skladu s člankom 9. te uredbe naslovljenim „Članovi obitelji koji su korisnici međunarodne zaštite”:

„Kada podnositelj zahtjeva ima člana obitelji, neovisno o tome je li obitelj prethodno zasnovana u zemlji podrijetla, kojem je kao korisniku međunarodne zaštite dopušten boravak u državi članici, ta država članica odgovorna je za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu, pod uvjetom da dotične osobe pisanim putem izraze tu želju.”

10 Člankom 12. navedene uredbe, naslovljenim „Izdavanje dokumenata o boravku ili viza”, u stavcima 2. i 3. predviđa se:

„2. Kada podnositelj zahtjeva ima važeću vizu, za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu odgovorna je država članica koja je izdala vizu [...]

3. Kada podnositelj zahtjeva ima više od jednog važećeg dokumenta o boravku ili vize koje su izdale različite države članice, odgovornost za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu preuzimaju države članice prema sljedećem redoslijedu:

(a) država članica koja je izdala dokument o boravku koji osigurava pravo na najdulje vrijeme boravka ili kada su vremena važenja istovjetna, država članica koja je izdala dokument o boravku kojemu najkasnije istječe rok važenja;

(b) država članica koja je izdala vizu kojoj najkasnije istječe rok važenja kada je riječ o različitim vizama iste vrste;

(c) kada su vize različitih vrsta, država članica koja je izdala vizu s najduljim vremenom važenja, ili kada su vremena važenja istovjetna, država članica koja je izdala vizu kojoj najkasnije istječe rok važenja.”

11 U poglavlju IV. Uredbe Dublin III, naslovljenom „Uzdržavane osobe i diskrecijske klauzule”, člankom 16. naslovljenim „Uzdržavane osobe” u stavku 1. određuje se:

„Kada je podnositelj zahtjeva zbog trudnoće, novorođenog djeteta, teške bolesti, teške invalidnosti ili starosti, ovisan o pomoći djeteta, brata ili sestre ili roditelja koji zakonito borave u jednoj od država članica, ili je dijete, brat ili sestra ili roditelj koji zakonito boravi u jednoj od država članica ovisan o pomoći podnositelja zahtjeva, države članice uobičajeno zadržavaju zajedno ili spajaju podnositelja zahtjeva s djetetom, bratom ili sestrom ili roditeljem, pod uvjetom da su rodbinske veze postojale u zemlji podrijetla, da se dijete, brat ili sestra ili roditelj ili podnositelj zahtjeva može skrbiti za uzdržavanu osobu i da su predmetne osobe pisanim putem izrazile tu želju.”

12 U istom poglavlju, člankom 17. te uredbe naslovljenim „Diskrecijske klauzule” u stavku 1. prvom podstavku propisuje se:

„Iznimno od članka 3. stavka 1. svaka država članica može odlučiti da razmotri zahtjev za međunarodnu zaštitu koji u njoj podnese državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva i onda kada takvo razmatranje nije njezina odgovornost na temelju kriterija iz ove Uredbe.”

13 U odjeljku 1. poglavlja VI. navedene uredbe, naslovljenom „Postupci za prihvrat i ponovni prihvrat”, u članku 20. naslovljenom „Početak postupka” u stavku 3. određuje se:

„Za potrebe ove Uredbe položaj maloljetnika koji prati podnositelja zahtjeva, i u skladu je s definicijom člana obitelji, nerazdvojiv je od položaja člana obitelji i predmet je razmatranja u državi članici koja je odgovorna za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu tog člana obitelji, i onda kada sâm maloljetnik nije podnositelj zahtjeva, pod uvjetom da je to u najboljem interesu maloljetnika. Isto postupanje primjenjuje se prema djeci rođenoj nakon dolaska podnositelja zahtjeva na državno područje država članica, bez potrebe pokretanja novog postupka za njihov prihvrat.”

Nizozemsko pravo

- 14 Na temelju članka 2. Prve knjige Burgerlijk Wetboek (nizozemski Građanski zakonik), dijete s kojim je žena trudna smatra se već rođenim kada to zahtijevaju njegovi interesi.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 15 Tužiteljica iz glavnog postupka, sirijska državljanka, dobila je od Predstavništva Republike Litve u Bjelarusu vizu koja je vrijedila od 10. kolovoza 2016. do 9. studenoga 2017.
- 16 Tijekom srpnja 2017. napustila je Siriju i nakon što je prošla, među ostalim, Tursku, Grčku, Litvu i Poljsku, stigla je u Nizozemsku 27. rujna 2017.
- 17 Dana 28. rujna 2017. tužiteljica iz glavnog postupka podnijela je zahtjev za azil u Nizozemskoj.
- 18 Ta tužiteljica sklopila je 10. listopada 2017. brak s državljaninom treće zemlje kojem je ta država članica već dodijelila azil i u kojoj boravi od 2011. Navedena tužiteljica i njezin suprug poznavali su se prije braka, ali tada nisu živjeli zajedno.
- 19 Nizozemska tijela zatražila su 12. listopada 2017. od litavskih tijela da prihvate tužiteljicu iz glavnog postupka zbog toga što Republiku Litvu treba smatrati odgovornom za razmatranje zahtjeva za azil na temelju članka 12. stavka 2. ili 3. Uredbe Dublin III.
- 20 Litavska tijela pristala su na taj prihvat 12. prosinca 2017.
- 21 Nakon što je državni tajnik 2. veljače 2018. izdao nacrt odluke o transferu tužiteljice iz glavnog postupka u Litvu, ta tužiteljica podnijela je svoja očitovanja na taj nacrt tako što je 16. veljače 2018. izjavila i dokazala da je trudna.
- 22 Odlukom od 12. ožujka 2018. državni tajnik odlučio je da neće razmatrati zahtjev za privremenu dozvolu boravka za tražitelja azila koji je podnijela tužiteljica iz glavnog postupka zbog toga što je Republika Litva odgovorna za obradu tog zahtjeva (u daljnjem tekstu: sporna odluka).
- 23 Dana 20. lipnja 2018. tužiteljica iz glavnog postupka rodila je djevojčicu u Nizozemskoj. U izvješću od 3. kolovoza 2018. koje je dostavila tužiteljica iz glavnog postupka, a izradila su ga dva stručnjaka, na temelju usporedbe genetskog materijala zaključeno je, vjerojatnošću koja graniči sa sigurnošću, da je njezin suprug otac tog djeteta. Prema nizozemskom pravu on je otac i po samom zakonu jer je dijete rođeno tijekom braka.
- 24 Stoga je državni tajnik kćeri tužiteljice iz glavnog postupka izdao redovnu dozvolu boravka na određeno vrijeme, uz ograničenje prema kojem bi boravak morao biti „kod [oca]”.
- 25 Tužiteljica iz glavnog postupka podnijela je rechtbanku Den Haag (Sud u Haagu, Nizozemska), sudu koji je uputio zahtjev, tužbu za poništenje sporne odluke. U prilog toj tužbi istaknula je povredu članka 9., članka 16. stavka 1. i članka 17. stavka 1. Uredbe Dublin III, u vezi s najboljim interesom nerođenog djeteta u trenutku podnošenja svojega zahtjeva.

- 26 Prije svega, kada je riječ o članku 9. Uredbe Dublin III, sud koji je uputio zahtjev navodi da je odbio argumentaciju koja se temelji na povredi te odredbe u međuodluci od 4. travnja 2018. Stoga je on vezan tom ocjenom zbog nepostojanja važnog razloga u općem interesu zbog kojeg bi je trebao poništiti.
- 27 Zatim, kada je riječ o članku 17. stavku 1. te uredbe, taj sud navodi da, iako je u vezi s tom odredbom u toj međuodluci smatrao da je ispitivanje koje je državni tajnik proveo u spornoj odluci previše ograničeno, ta ocjena ne može se održati. Naime, u presudi od 23. siječnja 2019., M. A. i dr. (C-661/17, EU:C:2019:53, t. 71.), Sud je u međuvremenu presudio da razmatranja koja se odnose na najbolji interes djeteta ne mogu obvezati državu članicu da primijeni taj članak 17. stavak 1. kako bi razmotrila zahtjev koji nije dužna razmotriti. To tumačenje prava Unije koje je dao Sud čini važan razlog u općem interesu za odstupanje od ocjene izvršene u međuodluci.
- 28 Naposljetku, kada je riječ o članku 16. stavku 1. navedene uredbe, sud koji je uputio zahtjev ističe da, prema mišljenju tužiteljice iz glavnog postupka, tu odredbu treba tumačiti široko, poput tumačenja slične odredbe koja joj je prethodila, sadržane u članku 15. stavku 2. Uredbe Dublin II, a koje je Sud prihvatio u presudi od 6. studenoga 2012., K (C-245/11, EU:C:2012:685), jer s obzirom na najbolji interes djeteta nije važno to da obiteljska veza između oca i još nerođenog djeteta nije postojala u zemlji podrijetla majke.
- 29 Nasuprot tomu, državni tajnik ističe da se članak 2. Prve knjige nizozemskog Građanskog zakonika odnosi samo na građanska prava, a ne na prava u vezi s boravkom ili odgovornosti za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu. Nadalje, članak 24. Povelje Europske unije o temeljnim pravima ne odnosi se na zaštitu nerođenog djeteta. Osim toga, članak 16. Uredbe Dublin III ne obuhvaća odnose ovisnosti između podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu i njegova partnera. Tumačenje koje je Sud dao u presudi od 6. studenoga 2012., K (C-245/11, EU:C:2012:685), u tom pogledu je zamijenjeno novim, osim u dijelu u kojem se tom presudom naglašava postojanje obiteljske veze u državi podrijetla. Naposljetku, ta uredba više se ne može primjenjivati na kćer tužiteljice iz glavnog postupka jer je ona u međuvremenu dobila dozvolu privremenog boravka kojom joj se dopušta da ostane kod svojeg oca. Uostalom, ako bi to služilo najboljem interesu djeteta, obiteljski život mogao bi se voditi s oba roditelja u Litvi.
- 30 Sud koji je uputio zahtjev smatra da je, s obzirom na dan poroda tužiteljice iz glavnog postupka, ona bila trudna od otprilike sredine rujna 2017., odnosno prije podnošenja zahtjeva za međunarodnu zaštitu. Međutim, na temelju članka 2. Prve knjige nizozemskog Građanskog zakonika, postoji obveza da se dijete s kojim je tužiteljica iz glavnog postupka trudna smatra već rođenim kada je to u njegovu interesu.
- 31 Stoga se postavlja pitanje protivi li se pravo Unije tomu da se interesi nerođenog djeteta samostalno uzimaju u obzir tijekom određivanja države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil i prilikom donošenja odluke o transferu. U tom pogledu Sud je u presudi od 23. siječnja 2019., M. A. i dr. (C-661/17, EU:C:2019:53), već presudio da iz članka 20. stavka 3. Uredbe Dublin III proizlazi da se pretpostavlja da je očuvanje jedinstva obitelji u najboljem interesu djeteta. S jedne strane, tom odredbom izričito se dodjeljuje isti status djetetu koje se rodi nakon dolaska tražitelja azila na državno područje države članice kao i djetetu koje prati tog tražitelja. S druge strane, bilo bi pogrešno smatrati da bi se to jedinstvo moglo ostvariti tijekom razmatranja zahtjeva za azil u Litvi jer otac djeteta nema pravo boravka u toj državi članici.

- 32 Drugo pitanje o kojem treba odlučiti jest ono je li isključena primjena članka 16. stavka 1. Uredbe Dublin III. Naime, u skladu s njezinim tekstom, ta odredba obuhvaća samo djecu, braću, sestre, oca i majku tražitelja, ali ne njegova bračnog druga. Međutim, u presudi od 6. studenoga 2012., K (C-245/11, EU:C:2012:685), Sud je dao široko tumačenje sličnoj odredbi koja je prethodila tom članku 16. stavku 1., odnosno članku 15. stavku 2. Uredbe Dublin II.
- 33 Ako bi se mogao primijeniti navedeni članak 16. stavak 1., postavlja se i pitanje je li trudnoća tužiteljice iz glavnog postupka stvorila položaj ovisnosti prema njezinu suprugu u smislu te odredbe. U tom slučaju valja uzeti u obzir činjenicu da ta tužiteljica nema obitelj niti druge veze u Litvi, da ne poznaje jezik te države članice i da nema sredstava za uzdržavanje. Odnos ovisnosti u načelu postoji između jako malog djeteta i obaju njegovih roditelja.
- 34 Naposljetku, pod pretpostavkom da se pravu Unije ne protivi uzimanje u obzir interesa nerođenog djeteta, sud koji je uputio zahtjev pita se uključuju li interesi takvog djeteta to da su nizozemska tijela na temelju članka 16. stavka 1. Uredbe Dublin III bila dužna pobrinuti se da, osim u iznimnim okolnostima, to dijete može ostati sa svojim ocem tijekom razmatranja zahtjeva za međunarodnu zaštitu.
- 35 U tim je okolnostima Rechtbank Den Haag (Sud u Haagu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Protivi li se pravu Unije to da se pri određivanju države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil u skladu s odredbom nacionalnog prava samostalno značenje pridaje najboljem interesu djeteta s kojim je podnositeljica zahtjeva bila trudna u trenutku podnošenja zahtjeva?
2. (a) Protivi li se članku 16. stavku 1. Uredbe Dublin III to da se ta odredba primjenjuje kad je riječ o bračnom drugu podnositeljice zahtjeva koji zakonito boravi u državi članici u kojoj je podnesen zahtjev?
(b) U slučaju niječnog odgovora: zasniva li se na trudnoći podnositeljice zahtjeva ovisnost u smislu te odredbe u odnosu na bračnog druga s kojim je zatrudnjela?
3. Ako se pravu Unije ne protivi to da se pri određivanju države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil u skladu s odredbom nacionalnog prava najboljem interesu nerođenog djeteta pridaje samostalno značenje, može li se onda članak 16. stavak 1. Uredbe Dublin III primijeniti na odnos između nerođenog djeteta i oca tog nerođenog djeteta koji zakonito boravi u državi članici u kojoj je podnesen zahtjev?”

O prethodnim pitanjima

Drugo i treće pitanje

- 36 Svojim drugim i trećim pitanjem, koja valja ispitati zajedno i kao prvo, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 16. stavak 1. Uredbe Dublin III tumačiti na način da se primjenjuje kada postoji odnos ovisnosti između podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu i njegova bračnog druga koji zakonito boravi u državi članici u kojoj je podnesen zahtjev za takvu zaštitu ili između nerođenog djeteta tog podnositelja i tog bračnog druga koji je i otac tog djeteta.

- 37 U tom pogledu valja podsjetiti na to da u skladu s tom odredbom države članice uobičajeno zadržavaju zajedno ili spajaju podnositelja zahtjeva i „njegovo dijete, brata ili sestru, ili njegova oca ili majku” koji zakonito bravi u državi članici kada postoji odnos ovisnosti između njih pod uvjetom da su rodbinske veze postojale u zemlji podrijetla, da se to dijete, taj brat ili ta sestra ili taj roditelj ili taj podnositelj zahtjeva po potrebi može skrbiti za uzdržavanu osobu i da su predmetne osobe pisanim putem izrazile tu želju.
- 38 Valja utvrditi da iz tog teksta jasno proizlazi da se članak 16. stavak 1. Uredbe Dublin III ne primjenjuje u slučajevima odnosa ovisnosti između podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu i njegova bračnog druga jer takav odnos ovisnosti nije obuhvaćen tom odredbom.
- 39 Kao što su to opravdano istaknule nizozemska vlada i Europska komisija, tumačenje Suda u točkama 38. do 43. presude od 6. studenoga 2012., K (C-245/11, EU:C:2012:685), izraza „drugi srodnik” korištenog u članku 15. stavku 2. Uredbe Dublin II, koji je prethodio članku 16. stavku 1. Uredbe Dublin III, nije relevantno u tom pogledu jer je potonja odredba zamijenila taj izraz taksativnim popisom osoba u kojem se ne nalazi bračni drug ili trajni partner, i to iako su oni „članovi obitelji” kao što su ti članovi definirani u članku 2. točki (g) Uredbe Dublin III.
- 40 Osim toga, iz teksta članka 16. stavka 1. Uredbe Dublin III jednako jasno proizlazi da se ta odredba primjenjuje samo u slučajevima odnosa ovisnosti koji uključuje podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu, bio on ovisan o osobama navedenima u toj odredbi ili pak obrnuto, bilo da su te osobe ovisne o tom podnositelju.
- 41 Iz toga slijedi da se ta odredba ne primjenjuje u slučajevima odnosa ovisnosti između djeteta takvog podnositelja zahtjeva i neke od tih osoba, poput, u ovom slučaju, oca tog djeteta koji je i bračni drug podnositeljice zahtjeva za međunarodnu zaštitu o kojoj je riječ u glavnom postupku.
- 42 S obzirom na prethodna razmatranja, na drugo i treće pitanje valja odgovoriti tako da članak 16. stavak 1. Uredbe Dublin III treba tumačiti na način da se ne primjenjuje kada postoji odnos ovisnosti između podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu i njegova bračnog druga koji zakonito boravi u državi članici u kojoj je podnesen zahtjev za takvu zaštitu ili između nerođenog djeteta tog podnositelja i tog bračnog druga koji je i otac tog djeteta.

Prvo pitanje

- 43 S obzirom na to da sud koji je uputio zahtjev svojim prvim pitanjem ne obuhvaća nijednu posebnu odredbu prava Unije, valja podsjetiti na to da je prema ustaljenoj sudskoj praksi, u okviru suradnje između nacionalnih sudova i Suda uspostavljene člankom 267. UFEU-a, na Sudu da nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji mu omogućuje rješavanje spora koji se pred njim vodi. U tu svrhu Sud može iz svih podataka koje mu je dostavio nacionalni sud, a osobito iz obrazloženja odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, izvesti one elemente tog prava koje treba tumačiti, uzimajući u obzir predmet glavnog postupka (presuda od 20. listopada 2022., Koalicija „Demokratska Bugarija – Obedinenie”, C-306/21, EU:C:2022:813, t. 43. i 44. i navedena sudska praksa).
- 44 U ovom slučaju, iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je, kao što je to istaknuto u točki 27. ove presude, sud koji je uputio zahtjev u međuodluci donesenoj u vezi s glavnim postupkom prvotno smatrao da u spornoj odluci državni tajnik nije u dostatnoj mjeri ispitao utjecaj članka 17. stavka 1. Uredbe Dublin III. Međutim, čini se da je taj sud poslije, nakon objave presude od 23. siječnja 2019., M. A. i dr. (C-661/17, EU:C:2019:53), izmijenio tu ocjenu.

- 45 U tim okolnostima valja smatrati da svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 17. stavak 1. Uredbe Dublin III tumačiti na način da mu se protivi to da zakonodavstvo države članice nalaže nadležnim nacionalnim tijelima da razmotre zahtjev za međunarodnu zaštitu koji je podnijela državljanka treće zemlje koja je bila trudna u trenutku podnošenja svojeg zahtjeva samo zbog razloga koji se temelji na najboljem interesu djeteta, iako kriteriji navedeni u člancima 7. do 15. te uredbe navode drugu državu članicu kao odgovornu za taj zahtjev.
- 46 U tom pogledu valja podsjetiti na to da u skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe Dublin III zahtjev za međunarodnu zaštitu razmatra samo jedna država članica, i to ona koja je navedena kao odgovorna prema kriterijima iz poglavlja III. te uredbe koje obuhvaća članke 7. do 15.
- 47 Međutim, člankom 17. stavkom 1. Uredbe Dublin III propisuje se da iznimno od članka 3. stavka 1. svaka država članica može odlučiti da razmotri zahtjev za međunarodnu zaštitu koji u njoj podnese državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva i onda kada takvo razmatranje nije njezina odgovornost na temelju takvih kriterija.
- 48 Točno je da je, kao što je to istaknula nizozemska vlada, Sud u točki 72. presude od 23. siječnja 2019., M. A. i dr. (C-661/17, EU:C:2019:53), u biti presudio da se člankom 6. stavkom 1. Uredbe Dublin III državi članici koja na temelju kriterija propisanih tom uredbom nije odgovorna za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu ne nalaže da uzme u obzir najbolji interes djeteta i da primjenom članka 17. stavka 1. navedene uredbe sama razmotri taj zahtjev.
- 49 Međutim, valja utvrditi da iz te presude proizlazi i to da ništa ne sprečava državu članicu da razmotri takav zahtjev zbog toga što je takvo razmatranje u najboljem interesu djeteta.
- 50 Naime, Sud je u navedenoj presudi također presudio da iz samog teksta članka 17. stavka 1. Uredbe Dublin III jasno proizlazi da ta odredba, kojom se nastoje očuvati ovlasti država članica u izvršavanju prava na dodjelu međunarodne zaštite omogućujući svakoj državi članici da s obzirom na politička, humanitarna ili praktična razmatranja suvereno odluči hoće li prihvatiti razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu, čak i ako na temelju kriterija definiranih tom uredbom nije odgovorna za to, njima prepušta diskrecijsku odluku o takvom razmatranju, pri čemu za izvršavanje ovlasti predviđene u toj odredbi uostalom nije predviđen nikakav poseban uvjet. Stoga je na predmetnoj državi članici da s obzirom na opseg diskrecijske ovlasti koja je na taj način dana tom uredbom utvrdi okolnosti u kojima želi primijeniti ovlast koja joj je dodijeljena tim člankom 17. stavkom 1. i odluči sama razmotriti zahtjev za međunarodnu zaštitu za koji nije odgovorna na temelju kriterija definiranih navedenom uredbom (vidjeti u tom smislu presudu od 23. siječnja 2019., M. A. i dr., C-661/17, EU:C:2019:53, t. 58. do 60. i 71.).
- 51 U ovom slučaju iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev odredba nizozemskog Građanskog zakonika prema kojoj nerođeno dijete treba smatrati rođenim kada je to u njegovu interesu, zbog osobite važnosti koju ta odredba dodjeljuje najboljem interesu djeteta, obvezuje nacionalna tijela da samo zbog tog razloga razmotre zahtjev za međunarodnu zaštitu koji je podnijela državljanka treće zemlje kada je bila trudna, čak i ako kriteriji navedeni u poglavlju III. Uredbe Dublin III navode drugu državu članicu kao odgovornu za taj zahtjev.

- 52 Tako prema mišljenju tog suda ta odredba nacionalnog prava nalaže nizozemskim tijelima da u takvim okolnostima primijene ovlast koju im pruža diskrecijska klauzula predviđena u članku 17. stavku 1. te uredbe.
- 53 Neovisno o tome, na sudu koji je uputio zahtjev je da ispita jesu li u glavnom predmetu nadležna nacionalna tijela povrijedila nacionalno pravo time što su odbila zahtjev za međunarodnu zaštitu koji je podnijela tužiteljica iz glavnog postupka iako je bila trudna u trenutku podnošenja tog zahtjeva.
- 54 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 17. stavak 1. Uredbe Dublin III treba tumačiti na način da mu se ne protivi to da zakonodavstvo države članice nalaže nadležnim nacionalnim tijelima da razmotre zahtjev za međunarodnu zaštitu koji je podnijela državljanka treće zemlje dok je bila trudna samo zbog razloga koji se temelji na najboljem interesu djeteta, iako kriteriji navedeni u člancima 7. do 15. te uredbe navode drugu državu članicu kao odgovornu za taj zahtjev.

Troškovi

- 55 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (deseto vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 16. stavak 1. Uredbe (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva**

treba tumačiti na način da se:

ne primjenjuje kada postoji odnos ovisnosti između podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu i njegova bračnog druga koji zakonito boravi u državi članici u kojoj je podnesen zahtjev za takvu zaštitu ili između nerođenog djeteta tog podnositelja i tog bračnog druga koji je i otac tog djeteta.

- 2. Članak 17. stavak 1. Uredbe br. 604/2013**

treba tumačiti na način da mu se:

ne protivi to da zakonodavstvo države članice nalaže nadležnim nacionalnim tijelima da razmotre zahtjev za međunarodnu zaštitu koji je podnijela državljanka treće zemlje dok je bila trudna samo zbog razloga koji se temelji na najboljem interesu djeteta, iako kriteriji navedeni u člancima 7. do 15. te uredbe navode drugu državu članicu kao odgovornu za taj zahtjev.

Potpisi